

Moldova devine un voievodat puternic

Ajuns pe tron în 1457, la numai 24 de ani, Ștefan avea de condus o Moldova care se întindea pe atunci de la Carpații răsăriteni până la fluviul Nistru. Era o țară bogată și ispititoare pentru dușmani. De aceea, pentru a-și apăra pământurile, tânărul domnitor s-a grăbit să construiască sau să întărească cetăți precum Soroco, Tighina și Cetatea Albă la Nistru, cetatea Chilia la Dunăre, cetățile Hotinului și Sucevei la Nord, spre Carpați Cetatea Neamțului, iar pe Siret cetatea Romanului. Această grijă nu era zadarnică, pentru că la hotarele țării pândeau turcii, ungurii și polonii.

Dar cetățile, oricât de puternice, nu puteau opri singure năvălitorii. Mai era nevoie și de o oaste bine pregătită. Numită și „oaste mică”, aceasta era alcătuită din zece mii de bărbați: „voinicii”, care luptau pe jos, și „hânsarii”, care luptau călare. Aceștia erau aleși din rândurile țăranilor liberi, numiți răzeși. Când era nevoie, la luptă erau chemați toți bărbații care puteau mânui sabia sau arcul. Ei formau „oastea mare”, care ajungea până la patruzeci de mii de luptători.

Ștefan a folosit mai rar mercenarii, adică războinici plătiți să lupte pentru el, numiți și „ierlegii”. În schimb, în timpul domniei sale, a învățat țăranii să mănuiască arme și a avut grijă să aducă tururi în cetățile cele mai importante.

Înfrângerea de la Războieni

Mândru de victoria sa, Ștefan s-a grăbit să anunțe întreaga Europă că i-a oprit pe turci. El avertiza că mânia sultanului va fi fără margini, iar Imperiul Otoman va ataca din nou. Din păcate, n-a primit sprijinul la care spera. Și, așa cum era de așteptat, războiul turcilor nu a întârziat, iar Ștefan cel Mare a trebuit să le țină iar piept singur.

Asta s-a întâmplat în vara anului următor, în iulie 1476, când oastea română a fost învinsă în codrul de la Valea Albă de către Mahomed al II-lea. Prinzând curaj, sultanul a crezut că poate cucerii imediat cetățile Suceava, Neamț și Hotin, însă nu a reușit.

Deși victorioși, turcii erau slăbiți de ciumă - o boală necrutătoare care cuprinsese continentul -, obosiți și flămânzi. Corăbiile care trebuiau să le aducă hrana fuseseră scufundate de o furtună, așa că Mahomed al II-lea s-a văzut nevoit să se retragă spre Istanbul.

Moldova înaintea lui Ștefan

În 1433, la Borzești, s-a născut unul dintre cei mai importanți domnitori pe care i-a avut țara noastră, Ștefan al III-lea, fiu al domnitorului Bogdan al II-lea. Cel aproape 50 de ani al domniei sale au însemnat pentru Moldova o perioadă de glorie și bogăție, în care țara a fost condusă cu vitejie și înțelepciune.

În acele vremuri, luptele sângeroase pentru putere nu erau neobișnuite. Statele române se aflau la granița celor trei mari puteri care stăpâneau această parte a lumii: Regatul Ungariei, Regatul Poloniei și uriașul Imperiu Otoman, cu o întindere cât jumătate din continentul Europei!

Ștefan a rămas în amintirea românilor drept domnitorul care a știut să țină piept turcilor, fără să se dea bătut niciodată, și ca un vrednic ctitor de biserică.

Dar cum era, de fapt, Ștefan cel Mare? După aproape două sute de ani, cronicarul Grigore Ureche îl descria drept un om „nu mare la stat”, odesea „mânios” – pricină din care, deseori, „vărsa sânge nevinovat”. Dar tot cronicarul povestește că era „om întreg la fire”, cu alte cuvinte cinstit și corect. Era viteaz și „la lucruri de războaie meșter”, așa că nu ne mirăm că a câștigat aproape toate bătăliile pe care le-a dus. Iar în puținele dați când a fost învins, „nu pierdea nădejdea că se va ridica deasupra biruitorilor”.

Istoricul Nicolae Iorga îl descria drept „cinstit și harnic, răbdător fără să uite și viteaz fără cruzime, strașnic în mânie și senin în iertare, răspicat și cu măsură în grai, gospodar și fără nicio trufie în fațele sale”.

